

Begäran om yttrande

Ärende

Enligt Konsortieavtalet som är upprättat mellan Södra Lapplands gymnasieförbund och respektive kommuns Fullmäktige ska yttrande inhämtas då ärenden av större vikt, såsom ändring i utbildningsutbudet, ska beslutas av direktionen. (Konsortieavtalets paragraf 6). Med anledning av detta begär härmed direktionen för Södra Lapplands gymnasieförbund att respektive kommun ska inkomma med yttrande då den ekonomiska ramen för 2023 och förväntningar på budget 2024 befaras att inte täcka kostnaden för nuvarande utbildningsutbud. Direktionen för Södra Lapplands gymnasieförbund överväger därför att minska utbildningsutbudet enligt förslag i bifogad beredning.

Direktionen i Södra Lapplands gymnasieförbund önskar motta svar på yttrandet inför direktionens AU 4/10 2023.

Enligt uppdrag

Förbundschef Eva Flodin

Södra Lapplands gymnasieförbund

7/8-2023 Eva Flodin

Beredning gällande nedläggning av program utifrån budget 2023 och förväntningar budget 2024

Bakgrund

Trots att kostnadsdämpande åtgärder har vidtagits framgår i de beredningar som inlämnats till direktionen att budget 2023 inte kommer att hållas trots vidtagna åtgärder inför hösten 2023. För att klara budget 2024 bedömer direktionen att hela den summa som begärts av kommunerna krävs. De kostsamma yrkesprogrammen påverkas ytterligare av de övergripande reformerna inom gymnasieskolan. Den summa som begärts till 2024 inkluderar därför redan egna åtgärder såsom kraftiga kostnadsminskande åtgärder i verksamheterna. Detta medför att det inte finns utrymme för ytterligare minskningar av budgetutrymmet 2024 med mindre än att programutbudet minskas. Det tillkommer även investeringar för såväl transportinriktningen vid Fordons och transportprogrammet vid Malgomajskolan som Tärnaby alpina gymnasium. Dessa investeringar kommer att behövas för att ha lokaler, maskinpark och den utrustning som krävs i undervisningen.

Slutsats

Om inte begärd budget 2024 samt investeringsmedel beviljas av kommunerna ser direktionen inga alternativ än att minska programutbudet. Direktionen har övervägt olika förslag. De åtgärder som utifrån beredningen ger snabbast effekt för att klara budget i ram är en nedläggning av Fordons- och transportprogrammets transportinriktning enligt alternativ 1 (se beredning) vid Malgomajskolan och en nedläggning av verksamheten vid Tärnaby alpina gymnasium. I dagsläget har vi en kostnadsprognos på helår för dessa två verksamheter 2023 på 11 929 tkr. Vilka intäkter som förväntas går endast uppskatta då dessa utgörs av IKE (Interkommunal ersättning) och beror vilken gymnasieutbildning ungdomarna väljer. Utöver detta krävs investeringar för perioden 2024-2026 som uppskattas till en kostnad om ca 1600 tkr. Det finns ytterligare ett förslag för besparing enligt alternativ 2 (se beredning) vid Malgomajskolan, men utifrån beredningen är nettobesparingen osäker då det berör så många som 120 utbildningsplatser. Här finns istället en risk för att det sker en ökning av kostnader då eleverna kan välja utbildningsplatser på annan ort, vilket medför utgifter för IKE (Interkommunal ersättning).

Ekonomiska förutsättningar

Budget 2023 hela SLG

Prognos för 2023 visar för närvarande ett förväntat underskott motsvarande ca 10 000 tkr. Den budget som konsekvensbereddes visade tidigt ett prognostiserat underskott då hela kostnaden för dagens utbildningsutbud inte inryms i budgetramarna för 2023. Verksamheterna har gjort kostnadsdämpande åtgärder som kommer att ge halvårseffekt hösten 2023, men trots åtgärderna förväntas ett betydande underskott. För perioden januari-maj har 56% av årsbudget använts vilket ger ett förväntat underskott i prognosen för 2023.

Totalt i tkr	Årsbudget	Utfall					Maj	SUMMA
		Januari	Februari	Mars	April	April		
Intäkter	-26 392	-1 765	-1 812	-2 127	-1 723	-1 945	-9 370	
Personalkostnader	57 818	5 527	5 828	5 685	5 500	7 505	30 045	
Övriga kostnader	36 825	1 786	2 127	10 608	1 285	1 780	17 585	
Nettokostnad	68 251	5 548	6 143	14 166	5 062	7 340	38 260 tkr	

Budget 2024 hela SLG

I förbundsordningen anges att förslag till budget ska lämnas från direktionen till respektive kommun för beslut. Budget 2024 är ännu inte beslutad. Direktionen har begärt budget utifrån beräkningsgrunden 229117 kr/elev för 2024. Utifrån denna beräkningsgrund förväntas verksamheterna klara budget inom ram 2024 med bibehållet programutbud.

Budget för 2024 baseras på utfall 2022. Att klara budget 2024 på samma summa som 2022 medför åtskilliga kostnadsdämpande åtgärder i verksamheterna då lönekostnader och övriga kostnader har ökat under de två gångna åren. Detta kommer att medföra kraftig återhållsamhet i verksamheterna, samtidigt som investeringsbehoven kvarstår. Om kommunerna inte beviljar hela det begärda beloppet krävs nedläggningar av program i motsvarande grad som beloppet till förbundet minskas.

Transportinriktningen och Tärnaby alpina gymnasium utifrån prognos utfall för 2023

I tabellerna nedan ses de totalkostnader som idag finns på programmen och baseras på utfallet januari-maj 2023 som därefter uppräknats mot helårskostnad. I beräkningen finns inte intäkter från IKE (Interkommunal ersättning) inkluderat. IKE varierar beroende på hur många sökande som finns från andra kommuner och påverkar nettokostnaden.

Beräkning Helårskostnad TAG 2023	
exkl lokalhyra och ev. intäkt IKE	
Personalkostnader	6 270 tkr
Övriga kostnader	1 250 tkr
Summa	7 520 tkr

Beräkning Helårskostnad MM Transportinriktningen 2023	
exkl lokalhyra* och intäkt IKE	
Personalkostnader	2 460 tkr
Övriga kostnader	1 950 tkr
Summa	4 410 tkr

*Lokalhyra Byggnad 4 Malgomajskolan 850 tkr/år

Påverkan utifrån planerade reformer

Dimensionering gymnasieskola

Arbetsmarknadens behov ska få betydelse när kommuner planerar och dimensionerar utbildningar inom gymnasieskolan. Varje kommun ska samverka med minst två andra kommuner gällande dimensionering av gymnasieskolan. Samverkan ska ske genom ett avtal (primärt samverkansavtal). De samverkande kommunerna bildar ett primärt samverkansområde för utbildningen. Det primära samverkansavtalet ska avse planering, dimensionering och erbjudande av utbildning. När huvudmän som bedriver utbildning på gymnasial nivå bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas ska de bland annat väga in både elevers efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Lagändringarna börjar gälla den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025. Denna reform medför att Södra Lapplands gymnasieförbund behöver samverka med andra kommuner gällande dimensionering av gymnasieskola. Planering och förarbeten pågår.

Grundläggande högskolebehörighet

Gymnasieskolans yrkesprogram ska ge grundläggande behörighet till högskola och universitet vilket innebär att yrkesprogrammen utökas med 200-300 gymnasiepoäng. Nu gäller nya bestämmelser som ska göra det lättare för elever på yrkesprogram att nå grundläggande behörighet till högskola och universitet. De nya bestämmelserna ska tillämpas första gången för elever som påbörjar utbildning höstterminen 2023. Denna reform medför ökade kostnader för undervisning, samt försvårar samläsning utifrån att schemat förtätas.

Omgivande samhälle och lokala konsekvenser

Vilka effekter ett förändrat programutbud får i relation till de lokala nätverk som är kopplade till utbildningarna kan kräva ytterligare beredning. Även en helhetsbild av de sociala, strukturella och visionsbärande delarna för respektive kommun är viktiga aspekter inför beslut. De olika utbildningsinriktningarna är även knutna till exempelvis den kommunala vuxenutbildningen där nedläggning av program i gymnasieskolan kan påverka förutsättningarna för respektive kommuns andra utbildningar. Även samnyttjande och hyra av lokaler och personal påverkas och det finns en risk för att kostnader som tidigare delats mellan Södra Lapplands gymnasieförbund och kommunerna ökar kostnaderna inom kommunernas grund- eller vuxenskola.

Perspektiv barn- och unga

Om barn, unga eller familjer påverkas av den ändring/det besluts som tas behövs en barnkonsekvensanalys. En ändring av utbildningsutbudet och dess konsekvenser bör därför utredas för att se om och hur barn- och unga påverkas av en eventuell förändring. Vid Tärnaby alpina gymnasium studerar för närvarande 3 st elever folkbokförda inom förbundet. Över tid har

elevgruppen i huvudsak bestått av elever från andra kommuner/regioner. Det maximala antalet elever som kan påverkas av en nedläggning av Transportinriktningen är 28 elever vilket är detsamma som antalet platser. Antalet platser på de 3 yrkesprogrammen under alternativ 2 nedan kan ge en påverkan på upp till 120 elever, vilket motsvarar antalet platser på de 3 yrkesprogram som anges i alternativ 2.

Demografi och framtida elevunderlag

Elevunderlaget från de egna och närliggande kommuner förväntas minska efter läsåret 2026/2027 utifrån idag kända uppgifter om antal barn i grundskolan. I tabellen nedan ses förväntat elevunderlag i Vilhelmina och Storumans kommun för de närmaste läsåren.

Prognos - antal elever i gymnasieskolan

Statistiken grundar sig på antal elever per årskull, elever folkbokförda i Storumans kommun och Vilhelmina

Antal gymnasieelever läsåren 22/23 - 27/28

Årskullar	Lå 22/23	Lå 22/23	Lå 23/24	Lå 23/24	Lå 24/25	Lå 24/25	Lå 25/26	Lå 25/26	Lå 26/27	Lå 26/27	Lå 27/28	Lå 27/28
2004-2006	153	218										
2005-2007			178	224								
2006-2008					201	224						
2007-2009							203	227				
2008-2010									193	230		
2009-2011											172	203

FET= Vilhelmina

Konsekvenser av budget 2023 och förväntan på budget 2024

Malgomajskolan 1 och 2

Programutbud och ekonomiska förutsättningar

Dagens programutbud ryms för närvarande inte inom ram. Under en rad år har flertalet beredningar visat att det inte går att ytterligare minska kostnaderna med bibehållet programutbud. För 2022 tillkom dessutom omvärldshändelser som ytterligare fördyrade exempelvis drivmedel, reservdelar och lokalhyror vilket påverkade utfallet. Dessa faktorer väntas kvarstå 2023. För att klara verksamheten inom budgetramarna för läsåret 2023/2024 är nedläggning av program/inriktning enda verk samma åtgärd för att minska kostnaderna, samt i händelse av kommunerna inte tillskjuter hela det begärda beloppet för budget 2024.

Förändringar för att minska kostnaderna.

För att minska kostnaderna har direktionen tagit ställning till två olika förslag:

Alternativ 1

Nedläggning av inriktningen Transport på Fordons- och transportprogrammet.

På Malgomajskolans Fordons- och transportprogram erbjuds för närvarande tre olika inriktningar: Transport, Lastbil och mobila maskiner, samt Personbilsteknik. Förslag ett är att lägga ner Transportinriktningen. Detta beror på att det är den dyraste inriktningen vad gäller maskinpark, drivmedel, lokalhyror och investeringar och det skulle ha en förhållandevis snabbt kostnadsminskande effekt. Genom att stoppa intaget redan till hösten 2024, kommer endast årskurs 3 behöva undervisning under läsåret 2024/2025, och redan i juni 2025 kommer inriktningen och dess kostnader vara helt avvecklade, vilket innebär en besparing på uppskattningsvis 4,4 miljoner kr på årsbasis när programmet helt har avvecklats. Därtill försvinner lokalhyra samt investeringsbehov. Dessutom kan det skapas intäkter genom avyttring av maskinpark. Inom den närmaste 3 årsperioden krävs uppdaterad maskinpark med nya lastbilar och hjullastare. De gamla maskinerna kostar för mycket i underhåll och service och har en tendens att gå sönder oftare, vilket leder till stopp i utbildning och låg kvalitet av undervisningen. Även undervisningslokalerna är i behov av uppdatering. På M4 är det kalla och dragiga klassrum. Det har varit takläckage in till klassrum och vid senaste skyddsronde identifierades även att samtlig gammal belysning i verkstadsdelen behöver bytas ut. För transportinriktningen uppskattas att investeringar motsvarande 1 200 tkr. för en treårsperiod kommer att behövas för att kunna bedriva den undervisning som krävs på inriktning n.

Total besparing 4 400 tkr. 2026 för undervisning och 1 200 tkr. perioden 2024-2026 kopplat till nödvändiga investeringar. Den totala besparingen påverkas av eventuella kostnader för elever som väljer att studera utanför förbundet och där elevernas utbildning istället ska bekostas via IKE till annan utbildningsanordnare.

Konsekvenser

Totalt 28 elever fördelade på årskurs 2 & 3 berörs av åtgärden.

Ett beslutet att lägga ner Transportinriktningen kan få konsekvenser för branschen och till viss del leda till att några elever väljer att studera på andra skolor. Samtidigt ges möjlighet att fokusera på och utveckla de två kvarvarande inriktningarna Lastbil och mobila maskiner samt Personbilsteknik på

M3. Här finns även möjlighet att utöka samarbetet med inriktningen Mobila maskiner i Storuman. Det finns årligen cirka nio ungdomar folkbokförda från förbundet som går på Transportinriktningen. Men endast ett fåtal av eleverna som tar examen väljer att fortsätta inom yrket.

Alternativ 2

Nedläggning av tre nationella program:

Vård och omsorgsprogrammet

Försäljning och serviceprogrammet

El- och energiprogrammet.

Att avveckla dessa tre program i sin helhet skulle ta två år om intaget stoppas inför hösten 2024. Besparingen efter två år skulle vara: VO 1 700 tkr. FS 1 700 tkr. EE 2 600 tkr. I dessa beräkningar är inte hyran för programmen inkluderad. Under budgetåret 2024 skulle den påbörjade avvecklingen av dessa tre program ge ca 2 miljoner i effekt. För de tre yrkesprogrammen krävs investeringar motsvarande 300 000 kr totalt för en treårsperiod.

Konsekvenser

Totalt 120 elever på 3 program i 3 årskurser kan beröras av åtgärden. Idag går 74 elever på dessa program. Detta är en betydande andel av totala elevunderlaget på yrkesprogrammen.

Förslaget skulle minska det totala utbudet av utbildningsmöjligheter till ungdomarna med tre nationella program. Malgomajskolan skulle gå från att ha åtta nationella program i sitt utbud till att bara ha fem nationella program. Det finns en stor risk att större andel ungdomar från Vilhelmina söker dessa program på annan ort, vilket innebär ökad kostnad för interkommunal ersättning, vilket till stor del kan ta bort effekten av tänkt besparing.

Total besparing

Uppskattad besparing anges till 2 000 tkr för undervisning 2024. Denna kan minska beroende på vilket val eleverna gör istället då elevernas utbildning istället ska bekostas via IKE till annan utbildningsanordnare, samt 300.000 kr för investeringar. Vilken besparing som görs vid en hel avveckling av dessa program är svår att beräkna då den totala elevvolymen som istället kan välja att studera utanför förbundet kan vara förhållandevis stor. Här finns en risk för en kostnadsökning pga utbetalningar av IKE (Interkommunal ersättning) i förhållande till kostnad för att behålla programmen i egen regi.

Luspengymansiet (LUG) och Tärnaby alpina gymnasium (TAG)

Programutbud och ekonomiska förutsättningar

För att minska kostnader förslås nedläggning av Tärnaby alpina gymnasium.

Kostnaderna vid TAG är förhållandevis höga i relation till intäkterna. Därtill tillkommer lokalhyra, administration samt behov av utrustning kopplat till NIU (Nationell Idrotts Utbildning). Här finns

även framtida investeringsbehov kopplat till bussar, utrustning till tränings/tävlingsaktiviteter samt underhåll på biutrymmen såsom gym samt den byggnad som idag kallas "Vallaboden". Kostnaderna för Tärnaby alpina gymnasium är fortsatt höga, då undervisningsgrupperna blir små utifrån ramarna för intag vid NIU. (8 elever/årskurs) Eleverna läser därtill under 4 år, vilket ökar kostnaderna. Verksamheten får inga intäkter för eleverna i åk 4. Verksamheterna vid LUG/TAG saknar idag ca 2 500 tkr. miljoner för att klara budget i ram 2023. För att klara budget i ram totalt sett finns inte några besparingar att göra genom att ta bort enstaka program vid LUG, i så fall måste flera eller alla program tas bort. Verksamheten har idag en rad effektiviseringslösningar genom samläsning och samordning av undervisning via hybrid- och fjärrundervisning. Intäkterna för IKE (Interkommunal ersättning) vid TAG är förhållandevis låga i relation till vad utbildningen kostar.

Förändring för att minska kostnaderna

Ekonomiska förutsättningar

För att verksamheten skall kunna hålla budget för 2023 beräknas verksamheten behöva ytterligare 2 500 tkr. Verksamheten anger att de befinner sig i en omställningsperiod och kostnaderna kommer att öka hösten 2023 främst på TAG men sannolikt även på LUG utifrån pågående personalomställning, vilket dock är övergående. Inför den närmaste 3 årsperioden finns ett investeringsbehov uppskattat till ca 400.000kr.

Konsekvenser

Det finns ett stort intresse för att söka till TAG och den nationella idrottsutbildningen. Elevgrupperna är alltid fulla och verksamheten tar emot elever från hela landet. Besparingar vid nedläggning kommer att ta tid eftersom det skulle innebära en fyraårig process. Ansvar för redan antagna elever finns kvar. Tidigare utredningar har visat den lokala betydelsen av utbildningen för Storumans kommun då det finns en tydlig koppling till lokalt näringsliv, marknadsföring och föreningsliv i Tärnaby. Verksamheten har inför läsåret 2023/2024 gjort en stor satsning på omorganisation och rekrytering vilket förväntas leda till kvalitetsutveckling.

Total besparing

Besparing efter total avveckling 2027 i förhållande till nuvarande kostnadsläge beräknas till 7 500 tkr. samt investeringar om ca 400.000kr. Vid Tärnaby alpina gymnasium (TAG) går i huvudsak elever från andra orter vilket i dagsläget ger intäkter. Detta gör att nettobesparingen förväntas bli lägre än den totala besparingen vid en avveckling av verksamheten.